

2006 йил 31 августдан
чоп этила бошлаган

Ижтимоий-сиёсий газета

«ЯШИЛ МАКОН»

келажак ва ёш авлод олдидаги масъулиятимиздир

**МАТБУОТНИ
БЎЙСУНДИРИШ
НЕГА КЕРАК БЎЛДИ?**

... Бироқ, инсон деганнинг ҳаммаси ҳам сабр-тоқатли бўлавермас экан. Ичида шундайлари борки, уларнинг очкўзлигини ҳеч бир нарса билан қиёслаб бўлмайди. Нафслари нақд ўпқоннинг ўзи. Айнан ана шундайлари келиб, онамизнинг қўлларини қайириб, ҳаттоки синдириб, бизни хомлигимиздаёқ териб, пуллаш учун қоп-қоп қилиб, бозорга олиб чиқадилар...

ДОВЧАЛАРНИНГ АЧЧИК НИДОСИ

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар моддий-техника воситалари билан таъминланади

Тошкентда Экология вазирлиги ҳузуридаги муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар департаменти ҳамда Германия халқаро ҳамкорлик жамияти (ГИЗ) вакиллари ўртасида учрашув бўлиб ўтди. Учрашувда мамлакатимизнинг муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлари моддий-техник базасини мустаҳкамлашга кўмаклашиш бўйича келишувга эришилди.

ГИЗ шартномалари доирасида МЕТХларга 2 та ноутбук, 4 та тунда кўриш учун мўлжалланган дурбин, 1 та фотоаппарат, 10 та рация, 4 та сунъий йўлдош телефони, 4 та симсиз зарядлаш воситаси, 2 та бензин генератори, 2 та мотор насоси, 2 та чодир, 2 та сув ва мебель ташиш учун тиркама берилди. Шунингдек, ташкилот томонидан Судоче-Акпетки давлат кўрикхонасида 2 та қуёш батареяси ва 40 та йўл белгилари ўрнатилади.

Соҳа ходимлари тақдирланди

Экология, агроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва иқлим ўзгариши вазирлигида “Халқаро ўрмонлар куни”, “Бутунжаҳон сув куни” ва “Бутунжаҳон метеорология куни” муносабати билан тақдирлаш маросими ўтказилди. Тадбирда Экология, агроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва иқлим ўзгариши вазирлиги ҳамда вазирликнинг тизим ташкилотлари вакиллари иштирок этди.

“Соҳада узоқ йиллардан бери меҳнат қилиб келаётган фидойий устозлар, ҳамкасбларимиз билан учрашиб турганимдан жуда мамнунман. Экологияни яхшилаш, табиат ресурсларини муҳофаза қилиш, иқлим ўзгариши муаммоларига қарши курашишда сизнинг меҳнатингиз муҳим аҳамиятга эга, — деди Экология вазир Азиз Абдуҳакимов. — Барчангизни касб байрамларингиз билан самимий табриклайман. Экология ҳақида қайғурадиган, умрини ўз касбига бағишлаган сиздек ходимлар сони кўпаяверсин”.

Тадбирда соҳа ходимларининг масъулиятли, шарафли меҳнатлари алоҳида эътироф этилди. Хусусан, ўрмонларни кўпайтириш, сувни асраш, метеорология соҳасини ривожлантириш бугунги куннинг энг долзарб масалаларидан бири эканлиги таъкидланди. “Халқаро ўрмонлар куни” муносабати билан 15 нафар, “Бутунжаҳон сув куни” муносабати билан 11 нафар, “Бутунжаҳон метеорология куни” муносабати билан эса 16 нафар ходим сертификат ва ташаккурномалар билан тақдирланди.

Маросим давомида санъаткорлар ижросида куй-қўшиқлар янгради.

Экология, агроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва иқлим ўзгариши вазирлиги Ахборот хизмати

Ҳар ойнинг тўртинчи чоршанба куни “Автомобилсиз кун” бўлади

Энди Тошкент шаҳрида ҳар ойнинг тўртинчи чоршанба куни «Автомобилсиз кун» сифатида ўтказилади. Бу Ўзбекистон Президентининг жорий йил 21-февралдаги 37-сон Фармонида асосан амалга оширилади.

Автомобилсиз ҳаракатланишни тарғиб қилишдан кўзланган асосий мақсад, энг аввало, соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш, шунингдек, атроф-муҳитни автомобиллардан чиқувчи зарарли газлардан ҳимоя қилиш, катта шаҳарларда автомобил тирбандлигини камайтириш, жамоат транспорти тизимини ривожлантириш масалаларига жамоатчилик эътиборини қаратиш ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ҳар бир инсоннинг фуқаролик бурчи эканлигини таъкидлашдир.

“Бутунжаҳон автомобилсиз куни” (World Carfree Day) ҳар йили 22-сентябрда дунёнинг 50 га яқин мамлакатдаги 2 мингдан ортиқ шаҳар, жумладан, Европа Иттифоқи давлатлари, Япония, Бразилия, Канада каби давлатларнинг пойтахт ва йирик шаҳарларида ўтказиб келинмоқда. Шу билан бирга, Франция (Париж), Индонезия (Жакарта) ва Руанда (Кигали) каби мамлакатларнинг пойтахтларида “автомобилсиз кун” тадбири мунтазам равишда ташкил этилади.

Тошкент шаҳрида давлат идоралари раҳбарлари ва ходимларининг жамоат транспортдан фойдаланиши орқали ойда бир кун давомида шаҳарда юрадиган автотранспорт воситалари сони ўртача 200 минг (22-25 фоиз)га камаяди. Натижада атмосфера ҳавосига автомобиллардан зарарли ташламалар ҳам 22-25 фоизга (ўртача 580 тоннага) қисқаради ҳамда шаҳар ичидаги тирбандликлар камайишига эришилади.

Тошкент шаҳрида жойлашган барча республика ва ҳудудий ижро этувчи ҳокимият органларининг раҳбар ва бошқа ходимлари иш жойига жамоат транспортда келиши орқали намуна кўрсатиб боради. Табиийки, Экология вазирлиги раҳбарияти ва ходимлари ҳам.

Бу 2024-йилнинг 24-апрель, 22-май, 26-июн, 24-июл, 28-август, 25-сентябрь, 23-октябрь, 27-ноябрь ва 25-декабрь кунларига тўғри келади.

Бугунги кунда экологик тоза жамоат транспорти – электробусларни кенг жорий этиш, метронинг янги линияларини ишга тушириш борасида қатор ишлар амалга оширилмоқда. Шунингдек, велойўлаклар ҳам қурилиб ишга туширилмоқда. Халқаро тажриба шуни кўрсатадики, фақат жамоат транспортини ривожлантирибгина шаҳарда автомобил тирбандлиги муаммосини ҳал қилиш мумкин.

“Автомобилсиз кун” жамоатчилик лойиҳаси атрофида ҳаммани бирлаштира олсак, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш борасида сезиларли қадам қўйилган бўларди. Фурсатдан фойдаланиб, барча юртдошларимизни ушбу лойиҳада фаол иштирок этишга чорлаб қоламиз!

«ЯШИЛ МАКОН»

келажак ва ёш авлод олдидаги масъулиятимиздир

Дарахт ва буталарнинг инсон ҳаётидаги аҳамияти қанчалик муҳимлиги барчамизга яхши аён. Кўкка бўй чўзиб турган салобатли дов-дарахтлар, кўкаламзор жойлар кўзни яшнатиши билан бирга, ҳаво мусаффолигини ҳам таъминлайди. Яшаётган маконни яшилликка буркаш, боғу бўстонлар барпо қилиш инсон ҳаётини боқийликка дахлдор қилади.

Президентимиз томонидан илгари сурилган “Яшил макон” умуммиллий лойиҳаси мамлакатимизда экологик вазиятни янада яхшилаш ҳамда иқлим ўзгаришларига миллий ечим сифатидаги ноёб лойиҳа бўлди, десак янглишмаган бўламиз. Зеро, ушбу лойиҳа замирида автомобил ва турли русумдаги машиналар, логистика ва техника воситалари курсовида қолган маконга асл табиатни тухфа этиш, кўчат экиш ва боғ яратиш ётади.

Лойиҳага кўра, ҳар йили 200 миллион туп дарахт ва бута кўчатларининг экилиши БМТ Иқлим ўзгаришлари бўйича Париж битими доирасида 2030 йилгача узок муддатли истиқболда Ўзбекистон Республикаси иқлим ўзгаришига қарши кураш чора ва ҳаракатларни кучайтириш борасида олган халқаро мажбуриятнинг амалий ечимидир.

Президентимиз раислигида шу йил 29 март куни “Яшил макон” лойиҳаси доирасидаги ишлар ҳамда чиқиндиларни бошқаришни такомиллаштириш масалалари бўйича ўтказилган видеоселектор йиғилишида ҳам ушбу йўналишда амалга оширилиши лозим бўлган устувор вазифалар белгилаб берилди. Хусусан, йўллар ва каналлар бўйидаги ерларни талабгорларга тўғридан-тўғри шартнома асосида 10 йилга бериб, 5 қатордан кўчат эктириш тизимини ҳозирги мавсумда амалга ошириш орқали кўплаб дарахтзорлар яратиш, бу йил топшириладиган 2,5 мингта кўп қаватли уйлар ҳудудининг 30 фоизидида, 38 та “Янги Ўзбекистон” массивларининг ҳар бирида камида 1 гектардан яшил хиёбонлар ташкил қилиниши белгиланди. Шунингдек, ижтимоий муассасаларга 4 миллиондан зиёд кўчатлар бепул етказиб берилди.

Боиси, яшил масканлар, истироҳат боғлари қанча кўп бўлса, аҳоли уларда шунча мароқли ҳордик чиқаради. Охириги йилларда аҳоли пунктларини кўкаламзорлашти-

риш, яшил майдонларни кенгайтириш борасида муайян ишлар амалга ошириладигани сабаби ҳам шунда. Биргина 2023 йилнинг кўчат экиш мавсумида 200 миллиондан ортик дарахт ва бута кўчатлари экилди. Сўнгги беш йилда эса Орол денгизининг қуриган тубида қарийб 2 миллион гектардан ортик майдонда курғоқчиликка ва шўрга чидамли ўсимлик кўчатлари экилди ёки уруғлари сепилди.

Ушбу жараёнда депутатлик корпуси вакиллари ҳам ўз ҳиссаларини қўшиб келмоқда. Жумладан, жорий йил 4 март куни Ўзбекистон Экологик партияси фаоллари ҳамда унинг Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракцияси томонидан Оролбўйи ҳудудида ўрмонзорлар барпо этишга ҳисса қўшиш, шунингдек, долзарб экологик муаммоларни ҳал қилишга кенг жамоатчилик эътиборини қаратиш мақсадида Қорақалпоғистон Республикасининг Мўйноқ туманида “Парламентнинг Оролга нигоҳи” мавзусида хайрия хашари ташкил этилди.

Сирасини айтганда, сўнгги йилларда “Яшил макон” умуммиллий лойиҳаси доирасидаги ишлар кенг кулоч ёйди. Чунки катта йўллар четига ўн қатордан дарахт экиш ташаббуси шовқинни ютиш баробарида, автотранспортлардан чиқётган захарли газларни ҳам тозалаб беради. Дарахтнинг шу каби хусусиятлари, унинг табиатдаги ўрни қанчалик муҳим эканини билган киши ушбу лойиҳанинг аҳамиятини юрак-юракдан ҳис қилади.

Ўз навбатида, парламент томонидан соҳадаги қонунчиликни янада такомиллаштиришга доимий эътибор қаратилмоқда. Хусусан, сўнгги бир йил давомида бу бўйича 7 та қонун қабул қилинди. Шундан 3 та қонун лойиҳаси бевосита қуйи палата депутатлари томонидан ишлаб чиқилиб, қонунчилик ташаббуси ҳуқуқи асосида киритилганини алоҳида қайд этиш жоиз. Масалан, Маъмурий жавобгарлик

тўғрисидаги кодексда дарахтлар ва буталарнинг қимматбаҳо навларини кесишга олиб келадиган лойиҳа ҳужжатларини ишлаб чиққанлик учун маъмурий жавобгарлик белгиланди. Шунингдек, дарахтларни қонунга хилоф равишда кесганлик, кундаков қилганлик ёки шикастлантирганлик учун маъмурий жазо чоралари кучайтирилиб, бир-бирини такрорловчи нормалар чиқариб ташланди.

“Ўсимлик дунёсини муҳофаза қилиш ва ундан фойдаланиш тўғрисида”ги Қонунда эса давлат ўрмон фондига кирмайдиган дарахтлар қимматбаҳо навларини қонунга хилоф равишда кесган ёки йўқ қилган шахсларга компенсациявий дарахт ва бута кўчатларини экиш ҳамда уларни уч йил давомида парвариш қилиш мажбурияти белгиланди. Дарахтларнинг қимматбаҳо навларини қонунга хилоф равишда кесганлик ёки йўқ қилганлик учун эса юридик шахсларга нисбатан молиявий санкциялар жорий этилди.

Булар ҳали ҳаммаси эмас. 2023 — 2024 йиллар давомида Қонунчилик палатаси мажлисида соҳада амалга ошириладиган ишлар юзасидан Экология, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва иқлим ўзгариши вазирининг икки маротаба ҳамда Ўрмон хўжалиги агентлиги директорининг бир маротаба ахбороти эшитилди. Қонунчилик палатаси кўмиталари томонидан ушбу йўналишдаги қонунчилик ҳужжатларининг ижро этилиш ҳолати 6 маротаба назорат-таҳлил тартибида ўрганилди.

Депутатлар томонидан ҳар ойнинг охириги ҳафтасида ўз сайлов округларига чиққанларида лойиҳа доирасида амалга ошириладиган ишларнинг моҳияти ва аҳамиятини сайловчиларга етказиш ҳамда ҳудудларда бу борадаги ишларнинг ҳолатини мониторинг қилиш ишлари ташкил этилмоқда. Биргина жорий йилнинг биринчи чораги давомида депутатлар томонидан ОАВда экология масалалари бўйича 200 га

яқин мақола, муносабат ва бошқа ахборот материаллари эълон қилинган.

Шу билан бирга, видеоселектор йиғилишида белгиланган вазифалар бу борада парламент назоратини янада кучайтиришни тақозо этмоқда. Шундан келиб чиқиб, қуйи палата томонидан соҳада амалга ошириладиган ишларни самарали ташкил этиш ва назорат-таҳлил тадбирларини кучайтириш мақсадида бир қатор вазифалар белгилаб олинди. Унда қатор қонун лойиҳаларини ишлаб чиқиш, парламент назорати тадбирларини ўтказиш, жойларда ўрганишлар ташкил этиш назарда тутилмоқда.

Шаҳарсозликка доир қонун ҳужжатларига кўкаламзорлаштириш борасидаги мажбуриятни киритиш, броконьерликка қарши жавобгарликни янада кучайтириш, “Чиқиндилар тўғрисида”ги Қонуннинг янги таҳрирдаги лойиҳасини ишлаб чиқиш шулар жумласига қиради.

Бу борада “Яшил макон” умуммиллий лойиҳаси доирасида жойларда тарғибот-ташвиқот ишларини кучайтириш билан бирга, амалга ошириладиган ишлар устидан самарали ва таъсирчан парламент ва жамоатчилик назоратини ўрнатамиз. Зеро, миллий кадриятларимиз ва анъаналаримизга содиқлик тимсоли сифатида мамлакатимиз ҳудудини боғу-бўстонга айлантиришга йўналтирилган лойиҳа доирасида дарахт экиш тадбирларида фаол иштирок этиш орқали Янги Ўзбекистоннинг “яшил” тараққиёти учун ўз ҳиссасини қўшган бўламиз.

Ишончим комилки, мамлакатимизда “Яшил макон” умуммиллий лойиҳаси доирасида дарахт экиш ишларини амалга ошириш шаҳарларимиз, маҳаллаларимизга файз бағишловчи яшилликка бурканган янги яшил ҳудудлар барпо этилишига туртки бериши билан бирга, юртимиз иқлимини мўътадил сақлашга, пировардида табиатни асраш, аҳоли саломатлигини яхшилаш, халқимиз фаровонлигини таъминлашга хизмат қилади.

Хайрулло ҒАФФОРОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Спикери ўринбосари,
Ўзбекистон Экологик партияси фракцияси раҳбари

ИЖТИМОЙ ЛОЙИХАЛАР,

Олий Мажлис ҳузуридаги жамоат фонди маблағларини бошқариш бўйича Парламент комиссияси ва жамоат фонди ўз фаолиятини 2023 йилги иш режаси асосида олиб борди.

Парламент комиссиясининг 2023 йил 22 февралдаги йиғилишида ННТ ва фуқаролик жамияти бошқа институтларини давлат томонидан қўллаб-қувватлашнинг асосий кўрсаткичлари ва тақсмоти масаласи кўриб чиқилиб, маблағлар устувор равишда аниқ натижага йўналтирилган бюджет тамойили асосида ижтимоий шериклик соҳаларида жамоатчилик назоратини кучайтиришга ҳамда таъсирчан ташаббусларни қўллаб-қувватлаш йўналишларини молиялаштиришга қаратилди.

Давлат бюджетидан ажратилган жами 226 млрд. 490 млн. сўм маблағларни давлат субсидияси, ижтимоий буюртмаси ҳамда гранти шакли миқдорида молиялаштириш йўналишларида тақсимлаш тўғрисида Парламент комиссиясининг қарори қабул қилинди.

I. Давлат субсидиясига ажратилган маблағлар

38 та ННТ устав фаолияти ва йиллик иш режаси ижросига хусусан:

- “2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг Таракқиёт стратегияси” мазмун-моҳиятини аҳолининг турли қатламлари ўртасида тарғиб қилиш, хориждаги “ақл марказ”ларига етказиш, ёшлар салоҳиятини юксалтириш, жамиятда жамоатчилик назоратини кучайтиришга;

- иқтидорли ёшларни қўллаб-қувватлаш, аҳолининг ҳуқуқий онги ва маданиятини юксалтириш, турли миллат ва элатлар ўртасида дўстлик ҳамда бағрикенгликни мустаҳкамлашга;

- ННТ фаолиятини мувофиқлаштириш, уларни ислохотларга дахлдорлиги ва ижросига кенг жалб қилиш, ННТ вакилларининг касбий малакасини оширишга;

- ногиронлиги бўлган шахсларни уюштириш, уларга маънавий-маърифий ва инсонпарварлик ёрдами кўрсатишга;

- фуқаролик жамияти институтлари фаолиятини кенг ёритиш, жамиятда маърифий ишларнинг даражасини юксалтириш, ўқув қўлланма ва махсус адабиётлар билан таъминлаш ва тадбиркорликни ривожлантиришга ҳамда ҳудудий жамоат фондларига Савдо-саноат палатасининг ҳудудий бўлинмалари ва 136 та миллий маданий марказларга қўшимча давлат субсидияси шаклида маблағлар ажратилди. Шу билан

бирга, давлат бюджетидан қўшимча равишда “Нуроний” жамғармаси ва Прогрессив ислохотлар марказига ҳам маблағ давлат субсидияси шаклида ажратилди.

Ажратилган маблағлар натижа-сида жами 40 та давлат субсидия олувчилар дастурларни амалга ошириш жараёнига 46 038 нафар кўнгиллилар жалб этилди, амалга оширилган ишлар бўйича 36 687 та материаллар ОАВда эълон қилинди, 326 799 та тарқатма материаллар ишлаб чиқилди, давлат субсидиясини амалга ошириш доирасида 3 015 нафар фуқароларнинг бандлиги таъминланди. Ташкилотлар томонидан 25,3 млрд. сўм ҳомийлик маблағлар жалб этилди. 12 429 та тадбир ўтказилиб, уларда 5 411 345 нафар фуқаро камраб олинди. Фуқаролик жамияти институтларини моддий-техник базасини мустаҳкамлаш мақсадида 4,2 млрд. сўмлик 149 та асосий воситалар со-тиб олинди.

II. Давлат грантларига ажратилган маблағлар

Давлат грантлари таълим сифа-тини ошириш, маънавий мухитни соғломлаштириш, радикалла-шув, мутаассиблик ва ёт ғоялар таъсирига қарши курашиш, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳи-моя қилиш, энергия ресурсларидан оқилона фойдаланиш, камбағаллик-ни қисқартириш, соғлиқни сақлаш, экология соҳаларида 6 та танлов дастури ишлаб чиқилди.

Танловга келиб тушган 1109 та лойиҳадан 200 та лойиҳалар 18 млрд. сўмга молиялаштирилди.

1. “Жамият ва оилада соғлом ижтимоий-маънавий мухитни таъминлаш” мавзусидаги давлат гранти танловига келиб тушган лойиҳалар сони — 236 та, молиялаштирилган лойиҳалар сони — 46 та,

ажратилган маблағ — 4 млрд. сўм;

2. “Аҳолини тадбиркорликка кенг жалб этишга қўмаклашиш” мавзу-сидаги давлат гранти танловига ке-либ тушган лойиҳалар сони — 192 та, молиялаштирилган лойиҳалар сони — 45 та, молиялаштирилган маблағ — 4 млрд. сўм;

3. “Аҳолининг ҳуқуқий онги ва мулоқот маданиятини юксалтириш ҳамда инсон ҳуқуқлари бўйича таълим соҳасида фуқаролик жамия-ти институтларининг фаоллигини ошириш” мавзусидаги давлат гран-ти танловига келиб тушган лойиҳа-лар сони — 185 та, молиялашти-рилган лойиҳалар сони — 33 та, ажратилган маблағ — 3 млрд. сўм;

4. “Соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш, тиббий ва экологик маданиятни юксалтириш” мавзуси-даги давлат гранти танловига келиб тушган лойиҳалар сони — 210 та, молиялаштирилган лойиҳалар сони — 34 та, молиялаштирилган маблағ — 3 млрд. сўм;

5. “Нажот — таълимда, нажот — тарбияда, нажот — билимда” шиори остида фуқаролик жамияти институтларининг лойиҳаларини қўллаб-қувватлаш” мавзусидаги давлат грантининг танловига келиб тушган лойиҳалар сони — 178 та, молиялаштирилган лойиҳалар сони — 34 та, молиялаштирилган маблағ — 3 млрд. сўм;

6. “Жамоатчилик назоратини амалга оширишнинг самарали ва замонавий механизмларини жорий этиш, шунингдек жамият бошқа-рувида мазкур институтлар ишти-рокини кенгайтириш” мавзусидаги қўшимча давлат гранти танловига келиб тушган лойиҳалар сони — 108 та, молиялаштирилган лойиҳа-лар сони — 8 тани, молиялаштирилган маблағ — 1 млрд. сўмни ташкил этди.

Лойиҳаларни амалга ошириш жа-раёнида 11 724 та тадбирлар таш-кил этилган ва уларда 2 231 750 на-фар фуқаро камраб олинган ҳамда 535 нафар кўнгилли жалб этилган. 7 503 нафар фуқарога ижтимоий, ҳуқуқий, тиббий, психологик ёр-дам, 65 769 нафар фуқаронинг би-лим ва кўникмалари оширилган ва касбга ўқитилган, 9 536 нафар фуқарони бандлиги таъминланган ҳамда 260 та фуқарога кредит ажра-тилишига ёрдам кўрсатилган. Шу билан бирга, 5 060 нафар фуқаро санъат ва китобхонликка жалб этил-ган. 400 нафар фуқарога маънавий ва моддий ёрдам кўрсатилган, 390 нафар ногиронлиги бўлган шахслар спортнинг паралимпия турига ва 8 532 нафар фуқаро соғлом турмуш тарзига жалб этилган. 420 нафар нуронийларни фаоллигини ошириш бўйича амалий ёрдам кўрсатилган. 19 та Workout ва спорт майдончаси ташкил этилиб 1 700 нафар фуқаро

жалб этилган ва 14 та маҳаллани ободонлаштирилган, шу жумладан 12 та чиқинди контейнерлари, 20 та сим ёғочлар, 2 165 та турли хилдаги кўчатлар экилган. 35 та иссиқ хона-лар ташкил этилган ва 103 нафар аҳоли бандлиги, 40 та асалари уйла-ри 20 та кам таъминланган оилалар-га тарқатилган. 12 та кутубхона, ва 120 та ўқув курслари ва тўғарақлар ташкил қилинган унга 20 852 нафар ёшлар ва хотин-қизлар жалб этил-ган. 125 та брайл ёзувли китоблар чоп этилган. 45 та аудио китоблар жамланмаси шакллантирилган. 6 054 нафар фуқаро ичимлик суви би-лан таъминланган. 63 910 та тарқат-ма материаллар ишлаб чиқилган.

III. Давлат ижтимоий буюртмасига ажратилган маблағлар

Давлат органларининг таълим си-фатини ошириш, соғлиқни сақлаш, энергия ресурсларидан оқилона фойдаланиш, қурилиш, коммунал хўжалиги, камбағалликни қисқар-тириш ва бандлик каби соҳаларда-ги 11 та ижтимоий буюртмаларига очиқ танловлар эълон қилинди. Танловларга ННТ ва фуқаролик жа-миятининг бошқа институтларидан 66 та лойиҳалар келиб тушди. На-тижаларга кўра 11 та давлат ижти-моий буюртмаси 18,5 млрд сўмга молиялаштирилди.

Ажратилган маблағлар натижа-сида лойиҳаларни амалга ошириш жараёнида Хоразм ва Жиззах вилоя-тининг 20 та узоқ маҳалласида 1740 нафар хотин-қизларнинг касбий кў-никмаси оширилди. Шундан жами бандлиги таъминланганлар сони 725 та ни ташкил этди. Зўравонликдан жабрланган, оғир ижтимоий аҳвол-да қолган, ўз жонига қасд қилиш ҳолати юқори бўлган ҳудудларда 11 000 дан ортиқ шахсларга пси-хологик ёрдамлар кўрсатилди. 30 та болалар боғчасида замонавий кутубхона ташкил этилди, 50 минг нусхада турли форматдаги расм-ли, дидактик қўлланмалар ва ўқув ку-роллари билан таъминланди. 300 дан ортиқ ёшлар инновацион ғоя-лар танловига жалб этилди ва 15 та стартап ғоялари қўллаб-қувватлан-ди. 24 та маҳаллада махсус чиқин-дихоналар ташкил этилди. Зомин тумани “Бешкуби ҚФЙ ҳудудидаги “Ингичка” ва “Толли” қишлоқла-рини 6 612 нафар аҳолисини, шу билан бирга 44 ва 71-мактабларни тоза ичимлик суви билан таъмин-лашга эришилди.

Аҳолининг маданий-маърифий эҳтиёжларини қондириш мақса-дида “Виртуал маданият маркази” платформаси virtualmadaniyat.uz номи билан ишлаб чиқилди.

Накшбандия тариқатининг 12 та

АМАЛИЙ НАТИЖАЛАР

пирига оид зиёратгоҳлар тўғрисида 5 та тилда 10 000 донга тарқатма материаллар тайёрланди.

Қўқон шаҳрининг туғруқ комплекси қошида Репродуктив саломатлик маркази ташкил этилди. Марказ 3D, 4D УЗИ аппаратлари, маммограф ва чақалоқлар учун сипап аппаратлари ва оилавий поликлиника учун замонавий тиббий анжомлар билан таъминланди.

Парламент комиссияси ва жамоат фонди томонидан ҳудудий лойиҳа ва дастурларни шакллантиришда, маблағлар тақсимотида услубий раҳбарлик қилиш.

Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашининг ҳудудлардаги мавжуд муаммоларни ҳал қилишда фуқаролик жамияти институтлари билан яқиндан ҳамкорлигини йўлга қўйиш ҳамда улар ҳузуридаги Ижтимоий шериклик бўйича Жамоат комиссиялари фаолиятини самарали ташкил этишга кўмак берилди.

Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, халқ депутат-

маблағларни мақсадли ва манзилли тақсимилаш, уларни ҳудудлардаги долзарб муаммолар ечимига йўналтириш ва бошқа масалалар юзасидан давра суҳбати ташкил этилди.

Шу билан бир қаторда май-июнь ойларида ҳудудларда Ногиронлар жамиятининг 221 та ҳудудий бўлинмалари, Кўзи ожизлар жамиятининг 218 та бўлинмалари, Карлар жамиятининг 14 та бўлинмаси, Ногиронлар ассоциациясининг 14 та бўлинмаси, Савдо саноат палатасининг 14 та бўлинмаси ва 136 та миллий маданий марказлари билан субсидия маблағларидан самарали фойдаланиш бўйича услубий ёрдам кўрсатилди.

Миллий маданий марказлар, ногиронлиги бўлган шахслар жамиятлари ва ассоциацияларига маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобидан давлат субсидияси ажратишнинг ҳуқуқий асосини мустаҳкамлаш бўйича таклифлар ишлаб чиқилди.

Парламент комиссияси ва Олий Мажлис ҳузуридаги жамоат фонди томонидан амалга оширилган тадбирлар.

казлари раҳбарлари иштирокида 2 маротаба Қонунчилик палатасида субсидия доирасида амалга оширилган ишлар бўйича ишчи йиғилиш ўтказилди.

Парламент комиссияси томонидан Ўзбекистон Кўзи ожизлар жамияти тизимидаги “Бир сафда” ОАВ мурожаати кўриб чиқилиб, Жамоат фондининг дастур ва лойиҳалар якунига кўра қайтарилган захира маблағлари ҳисобидан 90 млн. сўм моддий-техник базасини мустаҳкамлаш учун ажратилди.

29 август куни Ёшлар ижод саройида Парламент комиссияси, Жамоат фонди, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлис Сенатининг Ёшлар, маданият ва спорт масалалари кўмитаси, Ёшлар парламенти томонидан масъул вазирлик ва идораларнинг ННТлар билан ҳамкорлик қилиш бўйича масъуллар иштирокида ёшлар масалаларига оид давлат ижтимоий буюртмаларини ННТлар томонидан ўзлаштиришига бағишланган давра суҳбати ташкил этилди.

2023 йил 8 ноябрь куни Олий Мажлис ҳузуридаги жамоат фонди томонидан Давлат бошқаруви академиясида 75 нафар ННТлар учун давлат томонидан ННТларни қўллаб-қувватлаш мавзусида давра суҳбати ташкил этилди. 3 август куни Парламент комиссиясининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Унда давлат субсидияси олувчи ташкилотларнинг 2023 йилнинг биринчи ярим йилликда амалга оширган ишлари юзасидан ҳисоботлари кўриб чиқилди. 28 ноябрь куни Озарбайжон Республикаси Администрацияси ҳузуридаги Нодавлат ташкилотларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш агентлиги ва Парламент комиссияси ўртасида ҳамкорлик меморандуми имзоланди. Шунингдек, “Озарбайжон — Ўзбекистон нодавлат ташкилотларининг ҳамкорлик форуми” тақдироти ўтказилди.

Парламент комиссиясининг 2023 йил 15 ва 21 декабрь кунлари бўлиб ўтган йиғилишларида давлат субсидияси олувчи ташкилотларнинг 2023 йил давомида амалга оширган ишлари юзасидан ҳисоботлари кўриб чиқилди. Ўтган йил давомида Парламент комиссиясининг 19 маротаба йиғилиши ўтказилган, йиғилишларда 90 дан ортик масалалар кўриб чиқилган.

Ягона интегратор Ўзинфоком томонидан онлайн платформанинг лойиҳаси ишлаб чиқилди. Олий Мажлис ҳузуридаги жамоат фонди ва Ўзинфоком ўртасида соҳани рақамлаштириш бўйича шартнома

имзоланган.

Ўзинфоком томонидан онлайн платформанинг бош саҳифаси, меню модуллари ва уларнинг ички субмодуллари, платформани бошқарув панеллари, фуқаролик жамияти институтлари учун алоҳида кабинет саҳифалари ишлаб чиқилди. Бугунги кунда, онлайн платформа тест режимда ишга тушган. Унда платформанинг асосий модуллар ва бўлимларидан фойдаланиш мумкин.

Соҳада рақамли технологияларни кенг жорий этиш ва ишлаб чиқиладиган онлайн платформани тўлиқ автоматлаштириш мақсадида Олий Мажлис ҳузуридаги жамоат фонди ва Ўзинфоком тегишли давлат органлари жумладан, Рақамли технологиялар вазирлиги, Адлия вазирлиги, Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги, Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги, Давлат солиқ кўмитаси, Рақамли ҳукумат лойиҳаларини бошқариш маркази билан ҳамкорликни ўрнатди. Натижада фуқаролик жамияти институтларини давлат томонидан қўллаб-қувватлашга доир ҳужжатларни интеграциялаш орқали маълумотлар алмашинуви йўлга қўйилмоқда.

Парламент комиссияси ва жамоат фонди томонидан соҳада амалга оширилаётган ислоҳотлар, молиялаштирилган лойиҳа ва дастурлар натижалари ҳақида турли шаклларда ҳалқчил ахборот маҳсулотларини тайёрлаш ва кенг жамоатчилик эътиборига етказиш борасида ҳамкор ташкилотлар билан ишлар олиб борилди. 2023 йил давомида амалга оширилаётган ислоҳотлар, молиялаштирилган лойиҳа ва дастурлар натижалари ҳақида турли шакллардаги жами 3950 та ҳалқчил ахборот маҳсулотлари тайёрланиб, босма ва электрон ОАВ, ижтимоий тармоқларда ёритилди.

2023 йил давомида фуқаролик жамияти институтларидан 1727 та турли мурожаатлар (грант ва ижтимоий буюртма ариза билан) келиб тушган. Уларнинг 336 таси ижобий ҳал этилган, 962 таси бўйича тегишли тушунтириш берилган. Қабулда 56 нафар фуқаро қабул қилинган ва тегишли тушунтиришлар берилган.

Маблағларнинг ҳудудларда манзилли ва мақсадли сарфланишини таъминлаш мақсадида Парламент комиссияси, Иқтисодиёт ва молия вазирлиги, Адлия вазирлиги масъул вакиллари иштирокида ажратилган маблағларнинг ҳудудларда манзилли ва мақсадли сарфланишининг, шунингдек уларнинг натижадорлиги ва самарадорлиги таъминланганлиги ҳолати мониторинг қилинди. Мониторинг натижасида 35 та ННТ ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларидан жами 1 млрд. 645,4 млн. сўм маблағ мақсадсиз ва нотўғри ишлатилганлиги сабабли қайтарилди.

Зўравонликдан жабрланган, оғир ижтимоий

аҳволда қолган, ўз жонига қасд қилиш ҳолати

юқори бўлган ҳудудларда 11 000 дан ортик

шахсларга психологик ёрдамлар кўрсатилди.

30 та болалар боғчасида замонавий кутубхона

ташкил этилди, 50 минг нусхада турли

форматдаги расмлар, дидактик қўлланмалар ва

ўқув қуроллари билан таъминланди.

лари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгаши ҳузуридаги Ижтимоий шериклик бўйича жамоат комиссияларига, маҳаллий жамоат фондларига “ZOOM” платформаси орқали 12 маротаба ҳудудий лойиҳа ва дастурларни шакллантиришда, маблағлар тақсимотида услубий ёрдам кўрсатилди.

ННТ ва фуқаролик жамияти институтларини грантлари ва ижтимоий буюртмаларига иштирокини кенгайтириш бўйича 40 дан ортик “махорат дарслари” ўтказилди. Ушбу тадбирларга 3 000 га яқин ННТ ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари қатнашди.

Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгаши котибиятлари, Ижтимоий шериклик бўйича жамоат комиссиялари билан ҳамкорликда фуқаролик жамияти институтларини қўллаб-қувватлашга ажратилаётган

Ўзбекистон Миллий медиа ассоциацияси, Халқаро Пресс клуб, Ижтимоий ҳуқуқий медиа маркази билан давра суҳбати ташкил этилди ҳамда ҳамкорликда амалга оширилган ишлар бўйича кўриладиган аниқ чоралар белгилаб олинди.

Ҳудудларда Миллий медиа ассоциацияси аъзо нодавлат телевидениелар томонидан олинган давлат гранти ва ижтимоий буюртма лойиҳалари доирасида амалга оширилаётган ишлар борасида 34 та кўрсатувлар тайёрланди.

Ижтимоий ҳуқуқий медиа маркази томонидан ногиронлиги бўлган шахсларни муддатидан олдин Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловига қатнашиши ва 4 та номзоднинг дастурлари бўйича сурдо таржимали видеороликлар тайёрланди ва Марказий сайлов комиссиясига тақдим этилди.

Республикада фаолият юритаётган 14 та миллий маданий мар-

Матбуотни бўйсундириш НЕГА керак бўлди?

Тарихчи олима Доно Зиёева “Туркистон миллий озодлик ҳаракати” китобида эрк, истиқлол кураши ҳақидаги ҳаққоний ахборотлар, мулоҳазалар, тасаввурларга барҳам бериш учун ОАВга нисбатан босим ўтказилгани, хусусан партия назорати баҳонасида цензура ўрнатилганини ёзади. Бу масалани чуқурроқ ўрганиш, моҳиятига киришга ҳаракат қилдик.

Маълумки, Туркистонда миллий озодлик ҳаракатини бостириш даврида большевиклар қизил армия матбуотини ташкил этиш ва ривожлантиришга жуда катта эътибор қаратади. Бу большевиклар ахборот беришнинг, манипулятив таъсир кўрсатишнинг турли усулларидан унумли фойдаланишгани, матбуотни кучли мафкуравий курул сифатида қўллаш билишгани, ОАВни ўз вақтида ғаразли мақсадлари йўлида оммавий сафарбар эта олишганини кўрсатади. Олим П.Агапов ички ва ташқи аксилинқилобий кучларга қарши энг мураккаб ва қийин даврда оммавий равишда қизил армия нашрлари ташкил этила бошланади, деб ёзади. Ички аксилинқилобий кучлар дейилганда Туркистон озодлиги учун қўлига курул олган аждодларимиз ҳақида гап кетаётганини зукко газетхонга эслатмасак ҳам бўлади.

Қизил армиянинг марказий, фронт ва миллий газеталари учун умумий характер касб этувчи қуйидаги асосий вазифалар ҳукмрон куч томонидан белгилаб берилди:

нашрларнинг армияда кучли мафкуравий курул сифатида таъсир этиши;

газеталар ҳарбий қисм командирларига ишончли ёрдамчи бўлиши;

ОАВ ҳарбий комиссарлар олиб бораётган ғоявий ишларда кўмакчи бўлиши;

нашрлар партия ташкилотларининг мафкура билан боғлиқ ишларида фаол кўмакчи бўлиши.

Мазкур вазифалар ўз-ўзидан пайдо бўлиб қолгани йўқ. П.Агаповнинг фикрича, 1919 йил РКП (б) саккизинчи съездининг тарихий қарори бунда муҳим роль ўйнади. Яъни ҳарбий масалаларга бағишланган курултойда “Партиявий ва совет матбуоти” номли тарихий қарор қабул қилинади ҳамда ОАВ учун аниқ вазифалар белгилаб берилди. Туркистонда айнан ҳарбий матбуотни бу даврда янада ривожлантиришда 1919 йилнинг 14-31 март кунлари бўлиб ўтган иккинчи ўлка партия конференцияси, 1919 йил 24-30 май кунлари ўтказилган мусулмон коммунистларининг

биринчи ўлка конференцияси ва 1919 йил 1-15 июнь кунлари ўтказилган КПТнинг учинчи съезди қарорлари муҳим ўрин тутди. Яъни РКП (б) саккизинчи съездининг қарори ижросини таъминлаш мақсадида Туркистонда қизиллар шундай “машваратлар” ўтказди. Хўш, партияга ОАВ жиловини тутказган қарорда нималар белгиланган эди? Бунга жавобни РКП (б) саккизинчи съезди қарорининг 4-бандидаги вазифалар орқали жавоб бериш мумкин. Жумладан, ОАВ га нисбатан назоратни кучайтириш мақсадида қуйидагилар белгиланган эди:

а) партиявий ва совет газеталари муҳаррирлигига тахририятдаги барча ишларни олиб боришга қодир энг масъулиятли, энг тажрибали партия ходимларини тайинлаш;

б) партия кўмиталари тахририятларга умумий сиёсий директивалар ва кўрсатмалар бериши ва уларнинг бажарилишини назорат қилиши, бунда тахририятнинг кундалик майда-чуйда ишларига аралашмаслиги керак;

в) оператив ва ҳарбий-ташкилий характердаги масалалар доирасида қатъий ҳарбий цензура жорий этилиши керак.

Мазкур талаблардан мустабид тузумнинг мақсадини англаш қийин эмас. Аввало бу ОАВни тўлиқ партиянинг назоратига ўтказиш, дегани. Жамиятда соғлом фикрни, сўз эркинлигини бўғиш сари жиддий қадам ташланганди. Ҳукмрон коммунистик мафкура манфаатларига матбуотни зўравонларча бўйсундириш шу тарика амалга оша бошлади. Бу сиёсатни Туркистон билан боғлаб айтадиган бўлсак, “енгини шимариб олган” қизил армия сиёсий бўлимлари, партия ташкилотларининг мафкура, тарғибот-ташвиқот бўлимлари ва матбуот битта муҳим вазифага бўйсундирилди. Яъни совет ҳокимиятига қарши кураш ҳақида сохта тасаввурлар ҳосил қилишга қаратилган вазифани назарда тутяпмиз.

1922 йилга келиб эса РКП (б) марказий кўмитаси матбуот нашрларини қатъий назоратга олиш,

тахририят аъзоларини партияга содиқ кишилар билан алмаштириш ҳақида кўрсатма берди, деб ёзади Д.Зиёева. Тарихчи олиманинг фикрига эътибор қаратадиган бўлсак, қарор қабул қилинганидан уч йил ўтиб, ижроси бўйича кескин чоралар қўлланилган, деган ҳулоса келиб чиқади. Демак, матбуот партия чизган чизиғидан боришга мажбур қилинди. Синалган усул қўлланилди. Натижада советларга қарши Туркистонда олиб борилган миллий озодлик ҳаракати ҳақида мутлақо сохта тасаввурлар ОАВ ёрдамида шакллантирилди.

Маҳаллий коммунистлар Туркистонда армиянинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш, партиявий-сиёсий аппаратни кучайтириш мақсадида қатор қарорлар қабул қилишди. Туркесублика инқилобий кенгаши ҳузурда сиёсий бўлимлар, фронтларда эса инқилобий кенгашлар ташкил этилди. Мазкур бўлим ва кенгашлар эса ўз навбатида тарғибот-ташвиқотни кучайтириш, аҳоли, кенг жамоатчилик онгига совет ҳокимияти мафкураси, ғоясини чуқурроқ синдириш, энг муҳими, ижтимоий фикрни миллий озодлик учун курашдан чалғитиш мақсадида оммавий равишда қизил армия нашрларини ташкил эта бошлайди. Табиийки, назорати, цензурасини ҳам ўз қўлларига олишади.

Тарғибот ва ташвиқот масаласида П.Агапов диссертацияси авторефератидаги маълумотларга эътиборни қаратсак, саволга янада аниқроқ жавоб топилгандек бўлади. Тадқиқотчининг келтиришича, қизил армиянинг “Красный фронт” газетаси 1919 йил 26 май сониди

Келтириб ўтилган мисоллардан ҳам кўриниб турибдики, миллий озодлик ҳаракати авж олган даврда Туркистон ҳудудида чоп этилган ҳарбий нашрлар партия чизиб берган қизил чизиқдан оғишмаган ҳолда, ҳукмрон мафкуранинг маҳаллий халқ қалбида аланга олган озодлик туйғуларини сўндириш, топташ ва тарихий хотирани ўчиришга қаратилган дастёрига айланади.

Алижон САФАРОВ,
Ўзбекистон Журналистика ва оммавий коммуникациялар университети, Ҳарбий ва спорт журналистикаси кафедраси мудири, филология фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент

Туркистон марказий ижройи кўмитаси (Туркцик) нинг “Қизил Совет Туркистони хавф остида” (Красный Советский Туркестан в опасности!) номли мурожаатини чоп этади. Шўролар мафкураси руҳи билан суғорилган мазкур ҳужжат “Барча совет ҳокимияти ҳимоясига, ҳокимият ишчилар, камбағал крестьян ва деҳқонларга!” деган даъват, қизил шиор билан яқунланган. Материал большевиклар коммунистик партиясининг (ЦК РКП (б)) шарқий фронт билан боғлиқ ҳолат бўйича қабул қилинган тезиси ижроси юзасидан тайёрланади. Партиявий руҳда қизил аскарларга нашр орқали баландпарвоз мурожаат йўлланади. “Босмачи” деган тамға босилган истиқлол фидойиларини янчиб ташлашга даъват қилинади. Газетанинг 1919 йил 6 июнь сониди эса “Сўз Қизил Туркистон мусулмон йўқсилларига” (Слово к мусулманскому пролетариату Красного Туркестана) номли материал чоп этилади. Унда ҳам шундай партиявий руҳ акс этади. Яъни туркистонлик мусулмон йўқсиллар кўнгилли равишда қўлга курул олишга, катта оғалари билан елкама-елка туриб, қизил армия сафида “қаттол душманга” ҳал қилувчи зарбани беришга даъват қилинади. Сопини ўзидан чиқариб, ўзагини кесишга қаратилган даъват, чакириқлар эди, бу.

Туркфронт томонидан чоп этилган яна бир нашр “Горнист” эса 1919 йилнинг 29 июндаги сониди чоп этилган мақолада Каспийортидаги маҳаллий аҳолини қизил армия сафига кириш ва уни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга, озодлик учун бош кўтарган миллатдошлари, юртдошларини йўқ қилишга чақиради.

ДОВЧАЛАРНИНГ АЧЧИҚ НИДОСИ

ЖАМИЯТ

Муассислар:

Ўзбекистон
Республикаси
Экология, атроф-
муҳитни муҳофаза
қилиш ва иқлим
ўзгариши вазирлиги

Тадбиркорлар ва
ишбилармонлар
ҳаракати –
Ўзбекистон
Либерал-
демократик
партияси.

Ўзбекистон
Нодавлат нотижорат
ташкилотлари
миллий
ассоциацияси.

Ўзбекистон
Савдо-саноат
палатаси.

Бош муҳаррир
Максуд ЖОНИХОНОВ

Газета таҳририятнинг
компьютер бўлимида
саҳифаланди.
“Шарқ” нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси
босмаҳонасида chop этилди.

Манзил:
Буюк Турон кўчаси 41.
Буюртма рақами Г-410
Адади: 1015.

Пайшанба куни чиқади.
Қоғоз бичими А-3,
ҳажми 2 босма табок.
Баҳоси келишилган нархда.

Газета Ўзбекистон
матбуот ва ахборот
агентлигида
2006 йил 0010-рақам билан
рўйхатга олинган.

ISSN 2010-7722

Газетанинг полиграфик
жихатдан сифатли chop
этилишига “Шарқ” нашриёт-
матбаа акциядорлик
компанияси масъул.

Тошкент шаҳри,
Юнусобод тумани,
Боғишамол кўчаси, 7-уй
Маълумот учун телефонлар:
98-111-48-29
99-994-70-52

Реклама ва эълонлар учун:
Электрон почта:
jamiyat@umail.uz
Газета индекси – 131
“ЖАМИЯТ”дан олинган
маълумотларда манба
сифатида газета номи
кўрсатилиши шарт.
Топширилган вақти: 20:00
1 2 3 4 5 6

— Ҳа, инсон!
— Унга онамизнинг ҳам кучлари ет-
майдими?

— Афсуски, шундай.
— Агар, кўшни довчаларнинг она-
лари ҳам кўшилсалар-чи?

— Ўшанда ҳам унга тенг келиб бўл-
майди. Чунки, у дунёдаги энг қудратли
куч.

— Ўша, инсон деганингнинг биз би-
лан нима иши бор?

— Чунки, биз ўша инсон учун
яралганмиз. Агар, ҳар биримиз Аллоҳ
берган умрни яшаб, пишиб-етилсак,
чиройли ва асалдек ширин бўламиз.
Ўшандагина бизни тановул қилган ин-
сон яйрайди, дардларига даво топади.
Бирок, инсон деганинг ҳаммаси ҳам
сабр-тоқатли бўлавермас экан. Ичида
шундайлари борки, уларнинг очкўз-
лигини ҳеч бир нарса билан қиёслаб
бўлмайди. Нафслари нақд ўпқоннинг
ўзи. Айнан ана шундайлари келиб,
онамизнинг қўлларини қайириб, ҳат-
токи синдириб, бизни хомлигимизда-
ёқ териб, пуллаш учун қоп-қоп қилиб,
бозорга олиб чиқадилар. Тошкентнинг
“Олой”, “Юнусобод”, “Фарҳод”, “Ми-
робод”, “Қўйлик” деган кўпдан-кўп
деҳқон бозорлари пештахталарида
қаторлаштириб қўйилган катта-кат-
та тоғораларга тикилиб, жонимизни
ховучлаб, одамларнинг кўзларига
мўлтиллаб турамыз. Қани энди биров
“ҳа довчабойлар, қалайсизлар?” деса.
Демайди. Олиб сотар опамиз бўлса,
“свежий довча бор, свежий. Ҳозир
келди. Стакани саккиз минг. Олиб қо-
линг!”, дея сайрагани-сайраган. Қани
энди, биров қайрилиб қараса. Ҳеч
бўлмаса, бир стакангина оладиган
мард йўғ-а. Олиб сотар опамиз эса
пулимга кўймай деб, нукул устимиз-
га сув пуркагани-пуркаган. Лекин, бу
жонимизга оро киролмайди. Борган
сайин қорайиб, сув шимишга ҳам хо-
лимиз келмай қолади. Шунда опамиз
бирдан нархимизни тушириб юбо-
ради. Ё тавба, олти минг сўм бўлсак
ҳам ҳеч ким олмайди-я. Опамизнинг
аҳволини кўрсангиз, биздан ҳам бат-
тар. Аммо, барибир алам қилар экан.
На солиқчи, на бошқа бир назоратчи
бизни пуллаётганларга “нега довчани
узиб келдингиз, ахир бу табиатга хиё-
нат-ку” демайди-я. Ҳаммагинаси ўзи-
нинг чўнтаги билан жиғилдонини ўй-
лайди. Биз бўлсак, уч-тўрт кун ўтиб,
бутунлай қорайиб, қоп ва тоғоралар-
да моғорлай бошлаймиз. Ана шунда
опамиз бизни кўтарганча бозорнинг
ахлат қутисига югуради. Ўша ерда кўз
юмамиз. Мана сизга инсоннинг таби-
ат мўъжизасига ғамхўрлиги. Биз дов-
чаларни пишишга қўймай, тонна-тон-
на қилиб ахлатга ташлаш жиноят

эмасми? Жиноятнинг жоловини тор-
тадиганлар бизнинг бу аянчли аҳво-
лимизни кўришмаяптими? Наҳотки,
довча кушандаларининг мушугини
пишт дейдиган одам бўлмаса?

— Пишт деб кўрсин-чи, онасини
қайси кўрғонда кўрар экан?!

— Шунинг учун ҳам биз хору-зор
эканмиз-да.

— Бу қанчалик аччиқ бўлмасин,
ҳақиқат!

...Баҳор қуёши нурларидан баҳра
олиб, манаман деб, диркиллаб турган
довчалар кўзларни яшнатар, гўёки ос-
мондаги ғуж-ғуж юлдузлар ўрикзорга
тушиб, довчаларга айланиб қолгандек
эди. Уларга хаваси келган қароқчи-
лар довчалардан узиб, қарсиллатиб ея
бошлаган эдилар ҳамки, қолганлари
фарёд солди:

— Амакижонлар, илтимос, бизга
шафқат қилинлар, узманлар! Кўриб
турибсизлар, ҳали ғўрмиз. Пишгани-
миздан кейин, нима қилсангизлар қи-
лаверинлар. Лекин, ҳозир тегманлар,
илтимос амакижонлар, илтимос! Ахир,
биз кўпчиликнинг ризқи-насибасимиз.
Элни бахраманд этиб, элнинг дуосини
олгимиз келади. Илтимос, амакижон-
лар, бизни хомлайн узманлар, уз...

Амакижонлар довчаларга шафқат
қилмайдилар. Илтижоларига кулоқ
тутмайдилар. Уларни ховуч-ховуч
узиб, халталарига сола бошлайдилар.
Буларнинг ҳаммасини кўриб, юрак-
бағри эзилиб, кўзларидан дув-дув ёш
тўкиб турган она дарахтнинг ич-ичи-
дан олам-жаҳонни тутадиган нидо ке-
лади:

— Эй, ғаламис, баднафс, очкўз-
лар! Бир зум тўхтаб, менга кулоқ ту-
тинг! Кўриб турибман, сизларни бу
қабихликдан болаларимнинг оху-но-
ласи қайтара олмади. Чунки, сизлар
шафқат нималигини билмайсизлар.
Бир вақтлар ўзларингиз ҳам дунёга
келганда “довча” бўлганингизни
унутиб юборгансизлар, шекилли. Би-
ламан, сизларга менинг ҳам кучим
етмайди. Сизларни бу очофатликдан
фақат имон, инсоф, виждон қайтари-
ши мумкин. Лекин, инсонни инсон
қилиб кўрсатадиган бу туйғуларни
афсуски, сизларда кўрмадим. Бўлга-
нида минг-минглаб одамлар бахра-
манд бўладиган мевамизни хазон қи-
либ, бозорга қоплаб хомлайн олиб
чиқмаган ва ўзингизга ҳам буюрмай
ахлатга ташлаб юбормаган бўлур
эдингизлар. Сизларнинг бу шафқат-
сизлигингизни кўриб, ҳазрати ин-
соннинг “Табиат бизнинг онамиз,
онамизни асрайлик!” деганига қули-
шимни ҳам, қуйишимни ҳам билмай
қолдим. Ҳайф сизга, ИНСОН деган
улуғ ном!

Нуриддин ОЧИЛОВ

Эълон

Хоразм вилояти «Муҳаммад Охун бобо» номидаги жамоат бирлашмасига 2024 йил 11 апрель куни Рамазон ҳайити муносабати билан фуқаролардан хайрия қутисига 14551000 (ўн тўрт миллион беш юз эллик бир минг) сўм маблағ тушганини маълум қиламиз.

Фидойилик эътирофи

Мақтаб — инсон камолоти шаклландиган муқаддас даргоҳ. Мурғак қалбларга катта орзулар, юксак мақсадлар, интилишларни сингдирадиган маскан ҳам айнан мақтаб ҳисобланади. Шу боис кейинги йилларда мамлакатимиз таълим тизимида туб ижодий ўзгаришлар, кенг қамровли ислохотлар амалга оширилмоқда. Президентимизнинг яқинда пойтахтимизнинг Юнусобод туманидаги 5-мақтабга ташрифи чоғида биз буни яна бир бор ҳис қилдик.

Давлатимиз раҳбарининг замонавий мақтабларни ташкил этишга оид қарорида рейтинг тизимини яратиш вазифаси қўйилган эди. Шу асосда Ofsted тажрибасини ўрганиб ва жаҳон банки экспертларини жалб қилган ҳолда ҳамда Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси билан ҳамкорликда “Замонавий мақтаб”ларга қўйиладиган талаблар ва улар асосида умумий ўрта таълим муассасаларини баҳолаш мезонлари ҳамда методикаси” ишлаб чиқилди.

Талаблар асосий 4 та соҳа, 11 та бўлим ва 38 та мезонга бўлинган бўлиб, умумий ўрта таълим муассасалари тўплаши мумкин бўлган жами 1000 балл деб белгиланган. Ҳар бир мезон алоҳида индекс сифатида ҳисобланиб яқунда тўпланган баллга

қараб муассасалар рейтинги тузилади. Белгиланган мезонлар асосида 2023 йил ноябрь ойида Оҳангарон шаҳридаги 4-умумтаълим мақтабининг фаолияти ўрганиб чиқилди. Унга кўра мақтаб 2-даражали “Замонавий мақтаб” мақомини қўлга

киритди. Рус тилига ихтисослаштирилган мақтабнинг “Замонавий мақтаб” мақомини олишида албатта, жамоанинг фидокорона меҳнати, ўқитувчи-педагогларнинг жонқуярлиги, ўз касбига бўлган эътиқоди ва садоқати, янгича излашнилари муҳим аҳамият касб этди.

Шу ўринда таъкидлаш лозимки, изланувчан, ташаббусларга мойил педагогик жамоани қўллаб-қувватловчи ҳамкор ташкилотлар ҳам топилди. Бу борада мақтабга яқиндан ҳомийлик ёрдами кўрсатган “Оҳангаронцемент” АЖнинг хизматларини алоҳида айтиш жоиз. Айнан уларнинг ёрдами билан мақтабдаги 2 та физика ва кимё хоналари замонавий ўқув услубларига мос равишда жиҳозланди. Бундан ташқари касбга йўналтириш борасида ИТ соҳасининг мавжудлиги, тикув машиналарининг ўрнатилганлиги, ўқувчи ва ўқитувчиларнинг фан олимпиадаларида, спорт соҳасида эришган ютуқлари мақтабнинг юқори балл олишида муҳим омил бўлди.

Таълим даргоҳининг ана шундай даражага эришишида иқтидорли ўқувчиларнинг ва маҳоратли педагогларнинг ҳиссаси катта. Ўтган 2023 йилда мақтабнинг ўзбек тили фани ўқитувчиси Зулхумор Нурмамова “Йил ўқитувчиси” кўрик-танловининг вилоят босқичида ғолибликни қўлга киритиб, Республика босқичида рағбатлантирувчи ўринга сазовор

бўлди. Жорий ўқув йилида Зулхумор Нурмамованинг шогирдлари вилоят олимпиадасида фаол иштирок этишди. Ўқувчилардан Нозима Абдуғофурова ва Ёрбек Мўйдинов юқори ўринларга лойиқ топилди. Беш ташаббус доирасида мақтаб ўқувчиси Екатерина Иванова спортнинг таэквандо йўналиши бўйича вилоят мусобақасида иштирок этиб фахрли 3-ўрин соҳибасига айланди.

Айни дамда мақтабда 51 нафар педагог 1065 нафар ўқувчига сабоқ беришади. Шуниси диққатга сазоворки, мақтабда иқтидорли, тажрибали муаллимлар анчагина. 7 нафар олий ва 6 нафар 1-тоифали ўқитувчиларнинг самарали меҳнат қиланганлиги ҳам ана шундан далолатдир. Ўтган йили мақтабни 31 нафар ўқувчи битирган бўлса, уларнинг 22 нафари олий таълим муассасаларига кириб таҳсил олишмоқда.

Бугунги кунда мақтабда таълим сифатини тубдан яхшилаш йўлида тинимсиз меҳнат қилиняпти. Бу борада маҳалла ва жамоатчилик, ҳуқуқ-тартибот органлари билан яқиндан ҳамкорлик алоқаларининг ўрнатилганлиги яхши самара келтирмоқда. Бу каби ҳамкорлик алоқалари албатта, таълим сифатини, ўқувчиларнинг баркамоллик даражасини янада яхшилашга яқиндан ёрдам беради.

Ашурали БОЙМУРОД

ХИВА ҲАЙРАТИ

Ичан қалъа давлат музей-кўриқхонаси Тош ҳовли тарихий-меъморий мажмуасида иш бошлаган фотосуратлар кўргазмасида япониялик тажрибали, ўз маҳорат мақтабига эга бўлган фотоижодкор Жин Акино томонидан тасвирга олинган, тарихий шаҳарнинг ноёб кўринишлари акс эттирилган суратлар ўрин олган.

Кўргазманинг тантанали очилиш маросимида музей ходимлари, шунингдек, маҳаллий ва хорижлик, жумладан япониялик сайёҳлар иштирок этишди. Музей-кўриқхона илмий котиби, тарих фанлари номзоди Комилжон Худойберганов, музей-кўриқхона матбуот котиби Отабек Исмоилов ва бошқалар суратлар муаллифи ва иштирокчиларни кутлаб, эзгу тиллақлар билдириш баробарида, Жин Акинога ижодий ютуқлар тиладилар. Унинг қадимий

Хиванинг бир асрлик музейига эътибори ва ушбу кўргазма халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва бирдамликнинг ифодаси эканини алоҳида таъкидлашди.

Жин Акино ҳам сўз олиб Хивага — тарихий қалъага меҳри бекиёслиги, кўргазмадан жой олган суратлар ҳам ана шу меҳр ва ҳайратлар ифодаси эканини қайд этиб, ўз миннатдорчилигини билдирди.

Тантанали тадбир ташкилотчиларига вилоят кўғирчоқ театри жамоаси томонидан концерт дастури намойиш этилди. Шундан сўнг қарсақлар остида кўргазма эшигига тортилган тасма қирқилиб, меҳмонлар намойишга таклиф этилди.

Кўргазмадан жой олган суратлар ва видеоролик сайёҳларга катта таассурот бағишламоқда.

О.ИСМОИЛОВ

